

هشدار قانون به قربانیان سایت‌های شرط‌بندی

سهراب سلیمی‌زاده
حقوق‌دان

بر اساس قانون مجازات اسلامی قماربازی یا هر وسیله‌ای ممنوع است و مرتکبان آن به یک تا شش ماه حبس یا ۷۴ ضربه شلاق محکوم شده و در صورت تظاهر (یعنی اصرار و تکرار جرم) به قماربازی به هر دو مجازات محکوم می‌شوند.

کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه در چهل و هشتمین جلسه خود، برخورد با قمارخانه‌های مجازی در اینترنت را به تصویب رساند و آن را به موارد محتوایی که برای ارتکاب جرایم رایانه‌ای به کار

می‌رود اضافه کرد.

باید افزود، شرط‌بندی موضوعی است که در قانون مجازات اسلامی دارای عنوان مجرمانه مستقل نیست و در هیچ‌یک از مواد قانونی به آن اشاره نشده است.

با این حال شرط‌بندی، جرم است اما با عنوان مجرمانه قمار مورد بررسی قرار می‌گیرد بنابراین مواد قانونی مرتبط برای برخورد با جرم قمار به طور واضح شامل جرم شرط‌بندی نیز می‌شود، طبق ماده ۷۰۵ قانون مجازات اسلامی قمار با هر وسیله‌ای ممنوع و مرتکبان آن به یک تا ۶ ماه حبس یا تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم شده و در صورت تظاهر به قمار بازی به هر دو مجازات محکوم می‌شوند باید توجه داشت البته شرط خاص برای تحقق این جرم قصد برد و باخت است؛ یعنی می‌بایست سوء نیتی مبنی بر قصد برد و باخت احراز شود. اما اگر قصد برد و باختی وجود نداشته باشد این عمل، مجرمانه نیست.

لازم به ذکر است بر اساس ماده ۶۵۴ قانون مدنی قمار و گروه‌بندی باطل و دعای راجع به آن مسموع نخواهد بود؛ یعنی معامله مبتنی بر قمار نامشروع و طرح دعوا بر اساس آن وجاهت قانونی ندارد و قابل اثبات نخواهد بود.

در قانون مجازات اسلامی در مواد ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷ و ۷۱۰ قانون مجازات اسلامی برای این گونه افراد مجازات تعیین شده است.

کاربران فضای مجازی باید توجه داشته باشند که فضای وقوع جرم (اینترنت) نمی‌تواند مانعی برای اثبات جرم باشد. یعنی وقتی قانونگذار هر گونه قمار و شرط‌بندی را ممنوع کرد تفاوتی نمی‌کند که این اقدام در فضای مجازی یا واقعی رخ دهد. در هر صورت با آن برخورد و مرتکبان به مجازات قانونی محکوم خواهند شد. هر چند کارگروه تعیین مصادیق محتوای مجرمانه برخورد با قمارخانه‌های مجازی در اینترنت را به تصویب رساند و آن را به موارد محتوایی که برای ارتکاب جرایم رایانه‌ای به کار می‌رود اضافه کرد. همچنین نقش تبلیغات در این حوزه غیر قابل انکار است. همچنان که با دایرکنندگان چنین سایت‌هایی برخورد می‌شود باید با افراد و چهره‌هایی که برای این سایت‌ها تبلیغ می‌کنند برخورد شود.

به نظر می‌رسد اقدام قانونی و قاطع در برخورد با معضلات اجتماعی که در قامت جرم خودنمایی می‌کند از یک سو و فرهنگسازی و پیشگیری از وقوع چنین جرایمی از سوی دیگر همزمان بایدمنظر قرار گرفته شود. افرادی که دایرکننده چنین سایت‌هایی هستند مجرم هستند و در فکر ربودن پول مردم و افرادی که فریب چنین سایت‌هایی را می‌خورند رؤیای پولدار شدن و زندگی اشرافی (لوکس یا لاکچری)در سر دارند. فرهنگسازی با اتکا به فرهنگ غنی سرزمینمان می‌تواند در جهت پیشگیری از وقوع چنین جرایمی مؤثر باشد.

قمار از نگاه قانون

◀ **ماده ۷۰۵:** قماربازی یا هر وسیله‌ای ممنوع و مرتکبین آن به یک تا شش ماه حبس یا تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌شوند و در صورت تظاهر به قماربازی به هر دو مجازات محکوم می‌شوند.

◀ **ماده ۷۰۶:** هر کس آلات و وسایل مخصوص به قماربازی را بخرد یا حمل یا نگهداری کند به یک تا سه ماه حبس یا تا ۵۰۰ هزار تا یک میلیون و ۵۰۰ هزار ریال جریمه نقدی محکوم می‌شود.

◀ **ماده ۷۰۷:** هر کس آلات و وسایل مخصوص به قماربازی را بسازد یا بفروشد یا بر معرض فروش قرار دهد یا از خارج وارد کند یا در اختیار دیگری قرار دهد به سه ماه تا یک سال حبس و یک میلیون و ۵۰۰ هزار تا شش میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شود.

◀ **ماده ۷۰۸:** هر کس قمارخانه دایر کند یا مردم را برای قمار به آجاذعوت نماید به ۶ ماه تا دو سال حبس یا از ۳ میلیون تا ۱۲ میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شود.

◀ **ماده ۷۰۹:** تمام اسباب و نقود متعلق به قمار حسب مورد معدوم یا به‌عنوان جریمه ضبط می‌شود، اشخاصی که در قمارخانه‌ها یا اماکن برای صرف مشروبات الکلی موضوع مواد (۷۰۱) و (۷۰۵) قبول خدمت کنند یا به نحوی از انحاء به دایرکننده این قبیل اماکن کمک کنند معاون محسوب می‌شوند و مجازات مباشر در جرم را دارند ولی دادگاه می‌تواند نظره به اوضاع و احوال و میزان تأثیر عمل معاون مجازات را تخفیف دهد.

◀ **ماده ۷۱۱:** هرگاه یکی از ضابطین دادگستری و سایر مأموران ذیصلاح از وجود اماکن مذکور در مواد (۷۰۴) و (۷۰۵) و (۷۰۸) یا اشخاص مذکور در ماده (۷۱۰) مطلع بوده و مراتب را به مقامات ذیصلاح اطلاع ندهد یا برخلاف واقع گزارش نمایند در صورتی که به موجب قانونی دیگر مجازات شدیدتری نداشته باشند به سه تا شش ماه حبس یا تا ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌شود.

“

قمار یکی از انواع بازی های مخرب و خانمان سوز است که متأسفانه باعنوان فریبنده ورزش فکری، بر مفاسد آن سرپوش گذاشته می‌شود.

از نظر اسلام، این بازی ناسالم، جزء گناهان کبیره است. قمار باعث تشدیدتضادهای داخلی، اختلافات خانوادگی، ازدیاد کینه و دشمنی می‌گردد. به طور کلی سرگرمی‌ها و ورزش‌هایی که به صورت قمار انجام شود از نظر اسلام حرام است

درباره قمار باشرط‌بندی می‌گوید. عده‌ای از افراد معتقدند که بین قمارو شرط‌بندی تفاوت و قابل تفکیک است؛ منظور این است در قمار طرفین دریک موضوعی معین بر اساس مالی توافق می‌کنند که مال به برنده بازی تعلق بگیرد در نتیجه برنده یا بازنده بودن مشخص است. اما در شرط‌بندی برای موضوعی که بین طرفین است قبول یاردمی‌شود.

قانونگذار در قانون مجازات اسلامی درباره فردی که قمار کرده و مالی را ناشی از قمار به‌دست آورده است می‌گوید: کسی که مبادرت به قمار کند و از این محل مالی به دست بیاورد به ۱ تا ۶ ماه حبس، ۷۴ ضربه شلاق محکوم می‌شود، در مواد بعدی قانون مجازات به صراحت بیان شده است که هر شخصی با دایر کردن مکان قمار انجام دهد، مکان توقیف و شخص هم مجازات می‌شود، وسایل و لوازمی که ناشی از قمار بوده است معدوم می‌شود. قانونگذار بیان کرده است بین حقوق‌دانان اختلاف نظر است که آیا مکان‌هایی که قانونگذار در بخش تعزیرات به آن اشاره کرده است شامل فضای مجازی می‌شود یا خیر، اگر چه در آن کمیته تعیین مصادیق فضای مجازی یا فیلترینگ طی مصوبه‌ای اعلام کرد که فضای مجازی هم مشمول ماده ۷۰۵ قانون تعزیرات می‌شود. کمی عقب‌برمی‌گردیم، زمان تصویب قانون در سال ۱۳۷۵ بوده است. قانونگذار به عبارت مکان اشاره نکرده است زیرا در آن زمان فضای مجازی یا اینترنتی نبوده به این خاطر اشاره مستقیم به آن نشده است، اما از کلمه دایر کردن این استنباط‌را می‌توان داشت که حتماً نباید یک مکان فیزیکی باشد ممکن است در فضای اینترنت، مجازی تحت عنوان یک وب در قالب یک پایگاه، داده‌هایی که بین طرفین مبادله می‌شود این اتفاق می‌افتد. ضرورتی ندارد شما این مکان را به مغازه یا یک تجارت‌خانه و امثال آن تفسیر کنید. قصد قانونگذار این است که وارد معامله یا بازی قرار نشوند که از این محل یک بازنده و برنده داشته باشد، بنابراین در مصوبه‌ای به‌عنوان مصوبه شماره ۴۸ که بعد هادادستان کل کشور هم این را به تمام دادسراها ابلاغ فرمودند که دادسراها مکلف هستند این شرط‌بندی و قمار رادر فضای مجازی ببینند، مصوبه ماده ۷۰۵ به بعد مجازات از ۱ تا ۶ ماه حبس و ۷۴ ضربه شلاق دارد اما چون قانونگذار در این بخش اشاره‌ای به رد مال ناشی از قمار و شرط‌بندی نکرده است باید تفکیک صورت بگیرد که در این خصوص مالی از برنده یا بازنده کشف شده است یا نه، در این خصوص اصل ۴۹ قانون اساسی می‌گوید اموالی که هر شخص از محل اختلاس، قمار و امثال آن اموال نامشروع دست پیدا کرده باشند و به صورتی که طرفین سازمان‌ها یا نهاده‌ها شکایتی به دادگاه‌های ویژه اصل ۴۹ دارند مال از طرف اخذ شده است و مال رد می‌شود. بنابراین در خصوص فضای مجازی، اینترنت و فضای عمومی مجازات تعزیری ماده ۷۰۵ به بعد قانون مجازات ذکر شده است که در خصوص کشف مال به دادگاه انقلاب ویژه اصل ۴۹ قانون اساسی می‌توان مراجعه کرد.

■ **بسته‌شدن سایت‌های شرط‌بندی**
سردار وحید مجید رئیس پلیس فتای ناجا نیز چندی پیش در گفت‌وگو با رسانه‌ها گفته بود: با هر گونه اقدام شرط‌بندی و قمار در شبکه‌های اجتماعی و فضای سایبری شدت برخورد می‌شود. وی اعلام کرد: تاکنون ۳۰ هزار سایت شرط‌بندی بسته شده است. همچنین از ابتدای سال جاری تاکنون وقوع جرائم سایبری در کشور ۲۴ درصد کاهش داشته است.

سردار مجید اظهار داشت: همواره به خانواده‌های عزیز توصیه می‌شود تا از سایت‌های فیلتر شده و شرط‌بندی هرگز استفاده نکنند؛ زیرا استفاده از این سایت‌ها و فعالیت در آن باعث خواهد شد تا مورد سوءاستفاده کلاهبرداران قرار گیرند. رئیس پلیس فتا در ادامه می‌گوید: هر پدیده‌ای که در جامعه ایجاد می‌شود، افراد سودجو با نیت کلاهبرداری وارد عمل می‌شوند و با انجام اقدامات مجرمانه قصد رسیدن به اهداف خود را دارند که پلیس فتا با قدرت در این حوزه ورود می‌کند و با مجرمان برخورد خواهد کرد.

تفریح قماری از غیر آن ملاک مهمی است که باید به خوبی منظور از آن را متوجه شد. بر اساس آموزه‌های فقهی در صورتی این ملاک تحقق می‌یابد که چیزی از بازنده به برنده داده‌شود. این چیز مهم نیست چه باشد و حتی اگر از نظر مالی ارزشی نداشته باشد، صرف شرط‌پرداخت آن از بازنده به برنده سبب قمار شدن آن تفریح خواهد شد. مثلاً ممکن است دو نفر با یکدیگر شرط بگذارند هر کس در فلان بازی یا در فلان کار برنده شد باید از بازنده بستنی بگیرد! حتی این نوع شرط بندی ساده نیز از نظر اسلام جایز نیست و سبب نامشروع شدن آن تفریح می‌شود.

ناگفته‌نماند که تیر ماه سال گذشته حجت الاسلام والمسلمین محمد جعفر منتظری دادستان کل کشور با استناد به نظریه مرکز فقهی حقوقی قوه قضاییه طی بخشنامه‌ای اعلام کرد: ۱. ارتکاب قمار با هر وسیله و ابزاری ولو در فضای مجازی و سایت‌های قمار حرام و جرم است. ۲. طراحی و راه‌اندازی سایت قمار همچون دایر کردن مکان برای قماربازی محسوب شده و مشمول ماده ۷۰۸ قانون مجازات اسلامی (بخش تعزیرات) است. ۳. شرط‌بندی بر روی نتایج مسابقات حرام است. لذا هر چند مشمول عنوان قمار دانسته نشود، مصداق بارز تحصیل مال از طریق نامشروع و مشمول ماده ۴ قانون تشدید مجازات مرتکبین ارتشاء، اختلاس و کلاهبرداری است.

■ **حبس و شلاق در انتظار قماربازان**
وکالی دادگستری از مجازات صاحبان سایت و شخصی که بازی می‌کنند می‌گوید.

صالح نیک‌بخت وکیل دادگستری از قوانین حاکم در ایران می‌گوید: شرط‌بندی در ردیف قمار گذاشته می‌شود. قمار کردن و دایر کردن وسایل برای بازی قمار از هر طریق جرم است. ولی برای شرط‌بندی حالت مجازات در نظر گرفته نشده است، در آمد و هر نوع توافق در معامله امری حرام است. اگر کسی انگور بفروشد، علتش هم برای تهیه شراب باشد معامله نامشروع است و اعتباری ندارد! اما لحاظ قانون برایش مجازاتی در نظر گرفته نشده است. در قوانین کلی و قابل اجرا هر گونه درآمد از شرط‌بندی حرام است و هیچ یک از دستگاه‌های اداری، بانکی و قضایی هر گونه ادعا راجع به این مسأله را ترتیب اثر نمی‌دهند. اگر چه در این مورد مراجع قضایی، انتظامی، بانک‌ها، غیره و ذلک هیچ اقدامی برای این کار انجام ندادند زیرا هر نوع توافق اعم از شرعی، غیر شرعی و قانونی، غیر قانونی باشد، بستگی به اصناف یا همان طرفین در توافق را دارد، از این جهت نیروی انتظامی و بانک‌ها هیچ مسئولیتی بابت جلوگیری یا صیانت ندارند.

این موضوع در ماه‌های اخیر شدت رواج پیدا کرده است، در گذشته در زمینه فوتبال و اسب دوانی در میدان صورت می‌گرفت ولی همچنان شرط‌بندی در فوتبال ادامه دارد، علی‌رغم حرام بودن در آمد حاصل از شرط‌بندی در مواردی که در حال حاضر رایج است دستگاه‌های اداری، قضایی و نیروی انتظامی مسئولیتی در جلوگیری از این کار ندارند.

کم‌اینکه بسیاری از موارد در احکام شرعی گناه است و مجازات اخروی را به همراه دارد ولی در قانون مجازات اسلامی به‌عنوان جرم، مجازاتی برای این امر پیش‌بینی نشده است. قانونگذار هیچ الزامی برای ورود به این قضیه پیدا نکرده است و رسیدگی به این موضوع در دستگاه باری تعالی در زمان پس از مرگ انجام خواهد شد.

■ **تا به حال چه فعالیت مثبتی در این امر صورت گرفته است؟**

نهادهای فرهنگی مخصوصاً صداوسیما باید به‌صورت ملی کار انجام دهند نه آنکه به‌صورت میلی پیش بروند. باید سودوزیان کار را بررسی کنند و به دلیل اینکه زیان کار بسیار زیاد است وظیفه دارند مردم را از این کار منع کنند. علاوه بر آن باید از نظروانشناسی این موضوع بررسی شود که چرا در حال حاضر شرط‌بندی بین جوانان و نوجوانان رشد پیدا کرده است.

هوشنگ پوربابایی وکیل دادگستری از قانون مجازات اسلامی بخش تعزیرات مواد ۷۰۵ و ۷۱۱ تا

■ **قمار حرام است**

قمار یکی از انواع بازی‌های مخرب و خانمان سوز است که متأسفانه با عنوان فریبنده ورزش فکری، بر مفاسد آن سرپوش گذاشته می‌شود. از نظر اسلام، این بازی ناسالم، جزو گناهان کبیره است. قمار باعث تشدید تضادهای داخلی، اختلافات خانوادگی، ازدیاد کینه و دشمنی می‌گردد. به طور کلی سرگرمی‌ها و ورزش‌هایی که به صورت قمار انجام شود از نظر اسلام حرام است. قماربازی در صورتی اتفاق می‌افتد که در سرگرمی و یا تفریحی برد و باخت مطرح شود. بر این اساس ممکن است هر نوع بازی، تفریح و سرگرمی را بدون دانستن مسئله شرعی آن از مشروعیت خارج کرده و به طریق قمار و نامشروع در آوریم. ملاک فقهی برد و باخت در تشخیص

بیشتر در میان جوانان رایج است. نه تنها در داخل باشگاه بین شرکت کنندگان رقمی تعیین می‌شود بلکه از بیرون باشگاه برای افرادی که بازی می‌کنند شرط‌بسته می‌شود.

البته در اینخصوص به گفته یک مقام مسئول در پلیس در برخی از سایت‌ها اکثر بازی‌ها دارای تقلب‌هایی به نفع گردانندگان بوده و گاهی اوقات افراد با ریات‌های طراحی شده بازی می‌کنند و در برخی دیگر نیز با توجه به مجرمانه بودن فعالیت در سایت‌های قمار در صورت برنده شدن تضمینی برای پرداخت مبالغ اعلامی به اعضا، وجود ندارد. بسیاری از شکات این پرونده‌ها در خصوص مسودسازی حساب‌های خود پس از برنده شدن مبالغ کلان توسط مدیران سایت‌ها اقدام به طرح دادخواهی می‌کنند.

بازی قمار در فضای مجازی

نگاهی لاکچری آنلایین

